

**JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA**

PÄÄTÖS

Kokous 16.12.2025
Diaarinro JyväskyläDno-2025-3782
Lupanro 9-179-2025-6

ASIA

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 47 a §:n ja maa-aineslain (555/1981) 4 a §:n mukainen yhteiskäsittelylupa kalliokiviaineksen ottoon, kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen sekä pilaantumattomien maiden vastaanottamiseen maisemointia varten. Samalla haetaan lupaa aloittaa toiminta mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

HAKIJA

Paanasen Sora ja Kaivu Oy
Korpiahontie 185
41800 Korpilahti
y-tunnus: 1893905-9

TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Lupaa haetaan olemassa olevaan louhostoimintaan ja maa-aineksen vastaanottoon Jyväskylän Korpilahdella Korpilahden kylän tilalle Kaakonmäen kallioalue (179-430-67-0) ja vuokra-alueelle tilasta Hakanen (179-430-8-108). Hakijalla on vuokrasopimus, jolla hyväksytään louhintatoiminta vuokrakiinteistöllä.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Kivenlouhintaa ja vähintään 50 päivää samassa paikassa toimiva siirrettävä murskaamo ovat ympäristöluvanvaraisia ympäristönsuojelulain 27 §:ssä viitatussa liitteen 1 taulukon 2 kohtien 7c ja 7e perusteella. Kalliokiven irrottaminen on maa-aineslupanvaraista maa-aineslain 4 §:n 1 momentin perusteella.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee valtioneuvoston asetuksen ympäristönsuojelusta (713/2014) 2 §:n kohtien 6 a ja b perusteella kivenlouhintaa ja -murskaamista koskevan lupa-asian. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee maa-aineslain 7 §:n perusteella myös maa-ainesten ottamista koskevan lupa-asian. Ympäristö- ja maa-aineslupahakemukset voidaan käsitellä yhdessä ympäristönsuojelulain 47 a §:n ja maa-aineslain 4 a §:n mukaisesti.

Luvan valvojana toimii Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojelu, joka nimeää toiminnalle vastuuvälvojan. Vastuuvälvojan yhteystiedot ilmoitetaan luvan haltijalle.

ASIAN VIREILLETULO JA TÄYDENTÄMINEN

Yhteiskäsittelylupahakemus on tullut vireille 26.8.2025. Hakemusta on täydennetty ennen kuulemisia melumallinnuksella 19.9.2025 ja vuokrasopimuksella 30.9.2025.

TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Suunnitelma-alueella on voimassa oleva Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan myöntämä toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa (Dnro Karp 671/2012, Lupanro 2012-1), joka on myönnetty Destia Oy:lle vuonna 2012. Ympäristölupa koskee kalliokiviaineksen louhintaa ja murskausta, asfalttiaseman toimintaa ja jäteasfaltin varastointia ja hyödyntämistä sekä puhtaiden pintamaiden varastointia. Alueella on myös voimassa oleva Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan myöntämä 10 vuoden maa-aineslupa (Dnro D/152/11.01.00.01/2016, Lupanro 2016-1) vuodelta 2016. Luvan voimassaoloaika päättyy 2.5.2026. Molemmat luvat on siirretty Destia Oy:ltä Paanasen Sora ja Kaivu Oy:n nimiin vuonna 2019. Maa-ainesluvan siirrosta on ympäristötarkastajan viranhaltijapäätös 17.12.2019.

Suunnittelualueella on voimassa Keski-Suomen maakuntakaava, jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 1.12.2017. Maakuntakaavassa alueelle on osoitettu merkintä Biotalousalueen tukeutuva alue. Kaavamerkintä on laaja-alainen ja yleispiirteinen. Suunnittelualue rajoittuu idässä Raspio-Iloniemen osayleiskaavaan. Viereisen alueen kaavamerkintä on M, Maa- ja metsätalousalue. Osayleiskaava 179 y3:008/1 on osittain voimassa. Suunnittelualueella on voimassa Jyväskylän kaupungin yleiskaava 2016, jossa alueelle ei ole osoitettu kaavamerkintöjä. Alueella ei ole asemakaavaa. Lähin asemakaava-alue on Korpilahden taajamassa noin 900 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta lounaaseen.

LOUHOKSEN SIJAINNITPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Louhosalue sijaitsee Korpilahden kylässä Kaakonmäessä noin kaksi kilometriä Korpilahden taajamasta pohjoiseen. Tampere-Jyväskylä rautatie sijaitsee noin 300 metrin etäisyydellä luoteessa. Idässä sijaitsevaan Maatianjärveen matkaa on noin 750 metriä. Kiinteistöt louhosalueen ympärillä ovat metsätaloukskäytössä, ja ovat pääosin nuorta talousmetsää ja taimikkoa. Alue on ollut louhintakäytössä jo kymmenien vuosien ajan ja muodostaa nykyisin selkeästi rintauksiin rajautuvan alueen. Alue mukailee kiinteistörajoja lännessä, etelässä ja idässä.

Tilan rajanaapureina on neljä kiinteistöä. Lähimmät talot sijaitsevat etelässä suunnitelma-alueen rajasta noin 450 metrin ja länsi-lounaassa noin 500 metrin etäisyydellä. Nyt louhittava alue on vielä etäämmällä louhinnan edetessä pohjoiseen. Kaakonmäen masto sijaitsee noin 300 metrin etäisyydellä alueen eteläpuolella.

Suunnittelualueen maaperä on pääosin kalliomaata. Louhinta-alueen pintamaat on jo pääosin poistettu nykyisen oton yhteydessä. Louhos ei sijaitse pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue, Vihtakangas (0927701), on lännessä noin kahden kilometrin etäisyydellä. Suunnittelualueella ei ole nykyisen ottamistoiminnan aikana tehty havaintoja pohjavedestä. Suunnittelualueen lähimmät järvet ovat Ahostenlampi ja Maatianjärven kaakonlampi noin 700 metrin etäisyydellä. Karttatarkastelun perusteella alueen vedet johtuvat alueen länsipuoleiseen ojakosteikkoon, josta on yhteys oja pitkin Päijänteen. Nyt louhittavalta alueelta on lähimpään taloon noin 600 metriä, minkä perusteella talousvesikaivoja ei ole ainakaan sitä lähempänä louhinta-alueella.

Alueen viereinen maankäyttö on metsätalous. Läheisyydessä ei ole vanhoja metsiä tai suojeltavia luontoarvoja. Viereisten alueiden metsät ovat pääosin taimikkoa ja nuorta

talousmetsää. Suunnittelualueella ei ole suojeltavia kohteita. Lähimmät suojellut alueet sijaitsevat useiden kilometrien etäisyydellä. Kyseiset alueet ovat Natura-alueita ja metsälain perusteella suojeltuja alueita. Suunnittelun toiminnan maisemalliset vaikutukset ovat paikallisia ja pienialaisia. Kiviainesalue ei näy maisemakuvassa kauas. Sijainti on suojainen.

HAKEMUKSEN MUKAINEN TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta

Louhostoimintaa on tarkoitus jatkaa nykyisen voimassa olevan luvan mukaista kalliokiviaineksen ottoa ja murskeen valmistusta. Aikaisemmasta ympäristöluvasta jätetään pois asfalttiasematoiminta sekä purkuasfaltin ja jätebetonin vastaanotto. Otettava kiviaines on kalliota, jota jalostetaan murskaamalla ja seulomalla erikokoisiksi lajikkeiksi. Kiviaineksen käyttötarkoitus seutukunnan infrarakentamisen hankkeisiin ja teiden kunnostukseen ja rakentamiseen. Lisäksi hakemukseen on sisällytetty lupa vastaanottaa alueelle puhtaita maa-aineksia maisemointia varten.

Suunnittelun maa-ainesten ottoalueen pinta-ala on 6,3 hehtaaria ja massalaskennan mukainen kokonaismäärä 101 500 m³. Maa-aines- ja ympäristölupaa haetaan 10 vuodeksi. Vuotuinen ottomäärä voi vaihdella eri vuosina markkinatilanteen ja menekin mukaisesti. Kalliokiviainestuotteita ei tavoitella murskattavaksi varastoon merkittäviä määriä. Tuotannon periaatteena on, ettei keskimääräistä vuotuista ottomäärää suurempaa erää tehdä varastoon ja vuosittain pyritään murskaamaan markkinatilanteen mukainen määrä.

Tämä maa-aineksen ottamissuunnitelma kattaa kiinteistölle Kaakonmäen kallioalue sijoittuvan suunnittelualueen ja vuokrasopimuksella kiinteistöstä Hakanen määritellyn alueen. Nykyinen maa-aines- ja ympäristölupa on voimassa suunnittelualueella. Ottamistasona koko suunnitelma-alueella on käytetty tasoa +119,00 (N2000). Louhintasyvyys on nykyisen rintauksen kohdalla noin 10 metriä. Louhinnan syvyys koko suunnitelman alueella on noin 3-20 metriä. Kallioseinämät louhintaan teoreettiseen kaltevuuteen 2:1.

Louhinta ja murskaus

Alueella louhitaan kalliota ja jalostetaan louhetta eri kokoisiksi mursketuotteiksi murskaamalla ja seulomalla. Tuotannossa käytetään siirrettävää murskauskalustoa. Koneet ja laitteet ovat alueella vain vuosittaisten murskausjaksojen aikana.

Maa- ja kiviaineksen siirtämiseen ja autojen kuormaamiseen käytetään tavanomaisia maanrakennuskoneita, kuten kaivinkoneita ja pyöräkuormaajia. Kallion louhintaporaus tehdään poravaunulla. Kalliomurskeen tuotannossa käytetään valmistettavan lajikkeen mukaisesti yksi- tai useampivaiheista murskausprosessia, johon kuuluu murskainten lisäksi seulat ja kuljettimet. Valmiit kiviainestuotteet kuljetetaan ulos alueelta tieliikennekelpoisilla kuorma-autoilla.

Tukitoiminta-alue

Louhinta- ja murskausurakan aikana alueella on tukitoiminta-alue. Noin hehtaarin kokoiselle varastoalueelle tulevalle tukitoimintojen alueelle sijoitetaan murskaustyön aikaiset sosiaalitilat, varastokontit ja jätehuollon toiminta sekä henkilökunnan pysäköinti. Tukitoimintojen alue rakennetaan tasaiseksi murskepintaiseksi kentäksi. Tukitoi-

minta-alueella varastoidaan keskeytyksettömän työskentelyn kannalta tarvittavat määrät poltto- ja voiteluaineita sekä varaosia. Alueelle asennetaan murskekerroksen sisään HDPE-muovikalvo. Kalvosta muodostetaan allasmainen alueen rakennekerrosten sisään. Kalvolla varustetun kohdan sijainti merkitään maastoon, jotta vuotoriskin sisältävät toimenpiteet ja varastointi voidaan toteuttaa kalvotetulla kohdalla. Kalvoalueen koko on noin 6 m x 6 m.

Murskeiden varastointi

Murskeen varastokasat sijaitsevat suunnittelualueen sisällä. Nykyisessä vaiheessa varastoalue on alueen länsireunassa jo louhitulla alueella. Louhinnan edetessä varastokasojen sijainti seuraa louhinta-aluetta kohti itää ja pohjoista. Osa tuotteista voidaan heti murskauksen tai seulonnan yhteydessä lastata kuorma-autoihin käyttöön kuljetettavaksi.

Maa-ainesten vastaanotto

Suunnittelualueelle vastaanotetaan tarpeen mukaan maisemointia varten puhtaita maa-aineksia. Vastaanotettavan maa-aineksen laatu ja lähtöpaikka on oltava tiedossa. Maa-aineksia vastaanotetaan alueelle vain maisemointitarkoituksessa. Arvio kokonaismäärästä on 10 000 m³ ja vastaanottoa tehdään maisemoinnin etenemisen mukaisesti.

Toiminta-ajat

Alueella voi olla luvan mukaista toimintaa kaikkina vuodenaikoina. Toiminta kuitenkin jakaantuu erillisiin louhinta- ja murskausjaksoihin. Jaksoja on menekin mukaisesti arviolta 1-2 kpl vuodessa. Yksittäisen murskausjakson kesto on noin 1-4 viikkoa. Murskausjaksojen aikana toimintaa tehdään kahdessa työvuorossa. Kuorma-autokuljetuksissa on myös menekin mukaista vaihtelua.

Toimintokohtaiset työajat arkipäivinä

- Murskaus 6-22
- Louhintaporaus 7-21
- Räjähdykset 8-18
- Rikotus 8-18
- Kuorma- ja kuljetus 6-22 (myös lauantaisin)

Tiedot ottamisalueesta

Suunnitelma-alueen pinta-ala	: 6,3 ha
Ottamisalueen pinta-ala	: 3,5 ha
Pohjaveden korkeustiedot	: Ei tiedossa, kallioalue
Alin ottamistaso	: +119,0 m N2000

Ottamismäärä ja -aika

Maa-aines	: Kalliokivi
Haettu kokonaismäärä	: 101 500 m ³ ktr (n. 284 000 t)
Vuotuinen otto	: 10 150 m ³ ktr
Ottamisaika	: 10 vuotta

Liikenne

Alueen itäpuolella noin 650 metrin etäisyydellä kulkee valtatie 9. Lähiympäristössä on metsäautotieverkoston. Liikennöinti alueelle tapahtuu maantieltä 607 (Petäjävedentie)

risteävän Riitamaantien ja Sahinvuorentien kautta. Kulkuoikeus perustuu kiinteistölle perustettuihin tieoikeuksiin.

Murskekuljetuksista arvioidaan aiheutuvan aktiivisina aikoina noin 10-30 raskaan liikenteen käyntiä vuorokaudessa. Liikenne on kuitenkin kausittaista ja vaihtelee menekin mukaisesti. Alueen tiet ovat sorapintaisia. Tiestölle tehdään pölynsidontaa. Tarkoituksena estää pölyn leviäminen ympäristöön ja turvallisuuden lisääminen.

Polttoaineet ja räjähteet

Lähtökohtaisesti alueella ei varastoida poltto- ja voiteluaineita. Murskainten tankkaukset tehdään suoraan säiliöautosta ja huoltotoimenpiteitä varten paikalle tullaan huoltoautolla, jossa on tarvittavat öljyt ja voiteluaineet mukana.

Kallionlouhintaan, murskaukseen ja lastaukseen käytettävissä koneissa käytettävää kevyttä polttoöljyä kuluu alueella noin 20-40 m³ vuodessa. Polttoaineenkulutus kohdistuu murskausjaksoihin. Kevyttä polttoöljyä varastoidaan alueella vain murskausjaksojen aikana ja päiväkohtaisen kulutuksen määriä. Varastomäärä noin 1-5 m³. Varastointi tapahtuu kaksoisvaipallisissa säiliöissä (IBC-pakkaus) tukitoimintojen alueella. Murskausjakson aikana polttoainetta toimitetaan kulutuksen mukaan polttoainemyyjän jakelutoimituksina tukitoimintojen alueen säiliöihin päiväkohtaisia määriä.

Alueella käytettävissä koneissa ja laitteissa käytetään öljyä ja voiteluaineita noin 1,5-3 m³ vuodessa. Koneiden öljyä ja voiteluaineita ei varastoida alueella. Vain koneiden välttämättömät huollot tehdään alueella. Huolloissa tarvittavat öljyt ja voiteluaineet toimitetaan paikalle huoltoautoksi varustelluilla autoilla.

Tarvittaessa öljyä ja voiteluaineita varastoidaan murskausjaksojen aikana päiväkohtaisia määriä tukitoimintojen alueella. Varastointi tapahtuu valuma-altaallisessa varastokontissa.

Alueella käytettävät polttoainesäiliöt ovat kaksoisvaipallisia ja tankkauslaitteissa on sulkuventtiilit sekä ylitäytönesto. Säiliöt sijoitetaan tukitoimintojen alueelle. Polttoaineita varastoidaan vain alueella käytettäviä työkoneita varten. Jalostetta kuljettavat kuorma-autot tankataan muualla. Työkoneiden tankkaukset ja työmaalla tehtävät huollot pyritään tekemään tukitoimintojen alueella.

Räjähdysaineena käytetään kemiittiä, jota kuluu noin 2 tonnia vuodessa. Räjähdysaineita ei varastoida alueella. Räjähdysaineet toimitetaan kenttäkohtaisesti suoraan pannonstettavaksi. Räjähdeiden käsittelyssä ja säilytyksessä toimitaan valtioneuvoston asetuksen räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta (644/2011) mukaisesti.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Kallion päältä kuorittava pintamaa luokitellaan pilaantumattomaksi maa-ainekseksi valtioneuvoston asetuksen 190/2013 kaivannaisjätteistä mukaisesti, koska se on luonnontilaista, eikä sisällä haitallisia aineita siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Kallion louhinnasta ja murskauksesta syntyy kaivannaisjätteeksi luokiteltavaa jätettä toiminta aikana. Kallionpäällä on kuorittavaa pintamaata noin 1200 m² ja kantoja sekä hakkuutähteitä alueella muodostuu noin 300 m³. Kaivannaisjätteiden määrä on vähäi-

nen louhittavan kallion määrään suhteutettuna, eikä pintamaita ole riittävästi kalliojyrkänteiden luiskaamiseksi lopputilanteessa. Toiminnassa ei synny sivukiveä.

Alueella olevat risut, kannot ja hakkuutähteet haketetaan tai siirretään muualle hakeuttavaksi ja hyödynnetään bioenergiana. Risujen ja kantojen määräksi on arvioitu 300 m³.

Maisemointi ja jälkihoito

Louhitun alueen pohja jää ottamisen päätyttyä pääosin ajoneuvoilla kuljettavaan tasaisuuteen. Mahdolliset irtolohkareet kootaan kasoiksi ja pyritään sijoittamaan ne rintauksen juureen. Kallioseinämät alueella ovat noin 3-20 metriä korkeita. Niiden luiskaaminen maalla tai louhinnalla ei ole tarkoituksenmukaista. Toiminnan päätyttyä alueen reunoille jää pysyvät kalliojyrkänteet. Jyrkänteiden reunat aidataan ja pintamaista muodostetaan tarvittaessa suojavalleja jyrkänteiden reunaan.

Jälkihoidetulle alueelle voi ilmetä olla myös muita käyttötarkoituksia lupakauden aikana sen loppupuolella, noin 1-2 vuotta ennen luvan voimassaolon umpeutumista. Siinä vaiheessa jälkihoitosuunnitelma päivitetään tarvittavilta osin ja esitetään viranomaiselle. Toiminnan päätyttyä alueelle muodostuu noin 3,5 hehtaarin louhe-/murskepintainen kenttä. Kentälle pyritään löytämään varastointi-, terminaali- tai muuta hyötykäyttöä, johon kantava ja tasainen kalliopohja sekä kalliorintauksen suoja soveltuisi. Matalammat rintauksen luiskataan ja korkeimmat aidataan.

Lupakauden ja toiminnan aikana myös muodostuu käsitys toteutuvasta pintamaan määrästä. Hakemuksen suunnitelmalla kuitenkin vahvistetaan periaate luiskaamattomista ja pysyväksi jäävistä kalliorintauksista alueen reunoilla.

YMPÄRISTÖKUORMITUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Vaikutukset maisemakuvaan, maankäyttöön ja luonnonarvoihin

Louhoksen pysyväksi jäävät kallioseinämät vaikuttavat vain paikallisesti maisemakuvaan. Louhos ei näy alueen kantateille eikä muille alueille, jossa voisi olla laajoja maisemakuvallisia vaikutuksia.

Suunniteltu toiminta ei haittaa naapuritilojen ja suunnittelualueen viereistä maankäyttöä. Alueen ympäristö on metsätalouskäytössä. Kaavoituksellisesti alue on osoitettu Maa- ja metsätalouden alueeksi.

Kallion louhinta vaikuttaa paikallisesti maaperään pinnanmuotoihin ja kasvillisuuteen. Alueen kalliota on jo louhittu ja ympäristö on muokkautunut louhokseksi. Suunniteltu toiminta ei muuta merkittävästi jo käynnissä olevaa luonnonolosuhteiden muutosta, vaan alue on joka tapauksessa jo muuttunut luonnontilaisesta.

Suunnittelualue on jo nykyisin toiminnassa oleva maa-aineksen ottamisalue, jossa ei ole tiedossa olevia suojeltavia kasvi- tai eläinlajeja tai muita suojelukohteita. Maa-aineksen ottamis- ja murskaustoiminnalla ei arvioida olevan vaikutusta lähialueen suojelukohteisiin.

Melu ja tärinä

Maa-aineksen louhinnassa ja jatkojalostuksessa melua ja tärinää syntyy louhintaräjäytyksistä, sekä louhintaan ja louheen murskaamiseen käytettävistä työkoneista ja laitteista, varastoinnista, lastauksesta sekä kuljetuksesta. Porauksen melu syntyy kallion päällä olevasta poravaunusta, josta melu pääsee leviämään esteettömämmin. Porauksen melu on taajuusjakaumaltaan erilaista kuin murskausmelu. Porausmelun painottuessa korkeille taajuuksille se vaimenee murskausmelua nopeammin.

Lupahakemuksen liitteeksi on teetetty meluselvitys (Tapio Strandberg Oy, 19.9.2025), jossa on laskennallisesti mallinnettu melun leviäminen ympäristöön. Melulaskennoissa ottoalueella on mallinnettu toimivaksi 1 kpl pyöräkuormaajia, 1 kpl kaivinkoneita, 1 kpl murskainyksiköitä, 1 kpl rikotusyksiköitä ja 1 kpl porausyksiköitä. Toiminta-alueella käy aktiivisina aikoina noin 30 raskasta ajoneuvoa. Laskennassa impulssimaisuuskorjaus (+5 dB) on tehty kivenmurskaimelle, rikotukselle sekä peruutussummerille, jolle on tehty myös kapeakaistaisuuskorjaus (+5 dB). Melulaskennat on tehty toiminnan alku- ja loppuvaiheelle, joissa murskauslaitteisto sijoittuu hieman eri paikkaan. Räjäytyksiä ei ole otettu mukaan laskentoihin, sillä ne ovat hyvin lyhytaikaisia ja niitä tehdään hyvin vähän, eikä niiden ääntä ole tarkoituksenmukaista kuvata keskiäänitasona.

Melu leviää mallinnuksen perusteella eniten lounaan suuntaan, mikä johtuu kallioleikkauksen aukeamissuunnasta ja lounaan avoimesta maastosta. Alkuvaiheen tilanteessa päiväajan meluvyöhyke 45-50 dB(A) ulottuu niukalti kolmen lähimmän lounaassa sijaitsevan vakituisen asunnon pihapiiriin. Loppuvaiheessa päiväajan melutason vyöhyke 45-50 dB(A) ulottuu samojen talojen pihapiiriin selkeämmin, sekä niukasti myös kahden vakituisen asunnon pihapiiriin eteläpuolella. Meluvyöhyke 50-55 dB(A) ei ulotu missään vaiheessa yhdenkään asuinrakennuksen pihapiiriin. Yöaikainen melu jää molemmissa tilanteissa vielä selvästi pienemmäksi, eikä pienin laskettu meluvyöhyke 45-50 dB(A) ulotu yhteenkään asuinrakennukseen. Laskennoissa on myös huomioitu ajoneuvoliikenne Riitamaantietä pitkin Petäjävedentielle saakka.

Melumallinnuksen perusteella kohteeseen suunniteltu toiminta ei aiheuta valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisten melutasojen päivä- tai yöajan ohjearvojen ylitymistä lähimpien asuinrakennusten tai vapaa-ajan asuntojen piha-alueilla. Mallinnuksen perusteella porausta, murskausta ja rikotusta voidaan tehdä samaan aikaan suunniteltujen toiminta-aikojen puitteissa.

Louhintaräjäytyksissä syntyy tärinää, joka saattaa olla havaittavissa ympäristön rakennuksissa ja tuntemuksena räjäytyshetkellä. Louhinnat mitoitetaan aina etukäteen siten, että niistä ei voi aiheutua vaurioita rakennuksille ja ympäristölle. Räjäytyksistä voi aiheutua räjäytyshetkellä tärinän tunnetta maaperässä johtuvan tärinän ja ilmanpaineen vaihtelun yhteisvaikutuksena.

Vaikutukset pinta- ja pohjaveteen sekä maaperään

Normaalilla kallion ottamistoiminnalla ei ole haitallisia vaikutuksia pinta- ja pohjaveteen eikä maaperään. Alueelle mahdollisesti maisemointia varten tuotava maa-aines on pilaantumaton.

Hakemuksen mukaisesta ottamistoiminnasta ei synny suoria päästöjä vesiin tai maaperään. Räjähdyksissä käytettävästä typpipitoisesta räjähdysaineesta voi aiheutua vähäisiä päästöjä. Alueella käytettävän räjähdysaineen jäämät sekoittuvat räjähdyksessä ja murskauksessa varsin suureen kiviainesmassaan, eikä alueelta tapahdu suoraa pintavaluntaa vesistöihin. Näillä perusteilla toiminnalla ei arvioida olevan haitallista vaikutusta ympäristön typpipitoisuuksiin.

Louhinta muuttaa alueen topografiaa, mutta sillä ei ole merkittävää vaikutusta alueen sade- ja sulamisvesien valumasuuntiin.

Suunnittelualue ei sijaitse pohjavesialueella, eikä sen lähialueella. Alueella ei ole havaintoja luokitellusta pohjavedestä. Luonnontilassa alue on ympäristöä korkeampi moreenipeitteinen mäki. Nykyisen toiminnan ajalta ei ole tiedossa pohjavesivaikutuksia. Alueella ei ole pohjaveden havaintoputkia. Lähellä maanpintaa olevan kallion taan vuoksi mahdolliset pohjaveden havaintoputket jäisivät matalaksi ja niistä saataisiin havaintoja vain mahdollisista orsiveden tasoista.

Toiminnan lähtökohtana on, ettei päästöjä vesiin tai maaperään saa aiheutua poikkeustilanteissakaan. Merkittävimmät ympäristöön kohdistuvat riskit muodostuvat poltto- ja voiteluaineiden sekä räjähdysaineiden käsittelystä, käytöstä ja varastoinnista. Toiminnassa huolehditaan, ettei näiden aineiden käytöstä aiheudu päästöjä maaperään tai vesiin. Koneita ja laitteita käytetään huolellisesti ja asiantuntevasti. Käytössä on parasta saatavilla olevaa tekniikka edustavat koneet (BAT). Toiminnassa noudatetaan ympäristöluvan ehtoja ja lupamääräyksiä.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Kaikista louhintatoiminnan vaiheista voi syntyä ympäristöön leviävää pölyä. Pölyäminen on tilapäistä ja rajoittuu toiminta-alueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Pölyvaikutuksia voidaan kaluston sijoituspaikan lisäksi vähentää oikeilla toimintatavoilla ja kalustolla sekä kastelulla. Lisäksi pölyä torjutaan koteloiduilla kuljettimilla ja matalilla pudotuskorkeuksilla. Myös sorapintaisilla teillä tehdään tarvittaessa pölynsidontaa. Suunnittelualuetta ympäröivät metsät vaimentavat melua ja estävät myös pölyn leviämistä.

Vaikutuksia ilmanlaatuun voi olla myös hiukkaspäästöillä. Koneiden polttomoottoreista arvioidaan hakemuksessa pääsevän ympäristöön typen oksideja (NO_x) noin 3 t, rikidioksidia (SO₂) noin 0,15 t ja hiilidioksidia noin 450 t. Hiukkaspäästöjä tuottavat työkoneiden polttomoottorit ovat asetusten mukaisia.

Jätteet sekä niiden käsittely ja hyödyntäminen

Kallion louhinta- ja murskaus prosessissa muodostuu sekajätettä noin 300 kg vuodessa ja rautaromua noin 500 kg vuodessa. Jätteet muodostuvat toiminnassa käytettävien koneiden- ja laitteiden ylläpidosta sekä koneita käyttävän henkilökunnan sosiaaliti-
len jätteestä.

Louhinta- ja murskausprosessin jätteiden jätehuollon järjestämisestä vastaa käytännössä käyntikertakohtaisesti murskaus urakoitsija. Ympäristöluvan haltijalla on vastuu valvoa jätehuollon asianmukainen toteutuminen.

Toiminnassa muodostuu myös sosiaalityöalojen saniteettijätettä joitain kymmeniä kiloja vuodessa. Käytännössä tästäkin vastaa murskausurakoitsija käyntikertakohtaisesti.

Louhinta- ja murskausprosessin jätteet kerätään ja säilytetään murskaus prosessin aikana jakeittain jätetietoihin. Jätteet toimitetaan alueelliseen jätteenkäsittelypisteeseen murskauksen käyntikertakohtaisesti. Periaatteena on, että koneiden ja urakoitsijan poistuttua alueelle ei jää jätteitä.

Turvallisuus ja merkinnät

Suunnittelualueen ja varsinaisen louhinta-alueen rajat merkitään maastoon. Jyrkät ja yli kolmen metrin korkuiset kalliorintaukset aidataan lopputilanteessa kiinteällä aidalla. Työn aikana syntyvät jyrkät reunat merkitään maastoon lippusiimoilla tai köysiaidoilla. Alueelle johtaville teille ja poluille asetetaan toiminnasta kertovat kyltit. Alue pidetään toiminnan aikana siistinä. Ottotasoja osoittavia korkeusmerkkejä asetetaan tarvittava määrä.

Tarkkailu ja raportointi

Päästöistä vaikutuksiltaan tarkkailtavia ovat vain melu- ja pölypäästöt. Pölyämistä tarkkaillaan jatkuvasti murskauksen aikana. Melua ei ole suunniteltu tarkkailtavaksi mittaamalla. Melun leviämistä tarkkaillaan aistinvaraisesti. Melua tuottavat toiminnot pyritään sijoittamaan rintauksen ja varastokasojen suojaan. Melun osalta tarkkaillaan toiminnalle säädettyjä kellonaikoja. Polttomootoreiden hiukkaspäästöjä voidaan tarkkailla vain koneiden käyttökunnon mukaisesti. Murskausprosessin aikana koneille ja laitteille tehdään säännöllisesti käyttötarkkailua. Vaikutuksiltaan tarkkailtavia päästöjä syntyy alueella vain vuosittain noin kuukauden ajanjaksoina.

Murskauksesta pidetään käyttöpäiväkirjaa. Päiväkirjaan kirjataan päivittäinen työaika, tuotantomäärät, tehdyt tarkastukset, huollot, keskeytykset ja poikkeustilanteet.

Ympäristövaikutusten tarkkailua tehdään lupapäätöksessä annettujen määräysten mukaisesti.

Alueelta otettava maa-aineksen määrä ja laatu ilmoitetaan vuosittain viranomaiselle maa-aineslain 23a §:n mukaisesti. Käyttöpäiväkirjan tiedot sekä tehtyjen tarkkailujen tulokset raportoidaan vuosittain lupaa valvovalle viranomaiselle.

PARAS KÄYTTÖKELPOINEN TEKNIikka (BAT)

Louhostoimintaa koskien ei ole tehty BAT-vertailuasiakirjaa. Toiminnassa parasta käyttökelpoista tekniikkaa edustavat nykyaikaiset ja määräysten mukaiset sekä kunnossa olevat laitteet. Murskauspölyä vähennetään kastelulla, koteloiduilla kuljettimilla ja matalilla pudotuskorkeuksilla. Kunnossa olevat koneet sekä melulähteiden sijoittelu murskausprosessissa vähentävät myös meluhaittaa. Myös öljy- ja muut vuodot jäävät kunnossa olevista koneista vähäisiksi.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Toiminnasta aiheutuva merkittävin ympäristöriski on öljyvahinko esimerkiksi työko-
neiden letkurikkojen, varastosäiliöiden vuodon tai tulipalon sattuessa.

Merkittävä riski ympäristölle on myös koko toiminta-ajan aikana jokin tunnistamatta
jäänyt hiljalleen ympäristöä kuormittava tekijä.

Alueelle nimetään luvanhakijan vastuuhenkilö, joka vastaa että lupa- ja turvallisuus-
määräyksiä noudatetaan. Vastuuhenkilön tiedot toimitetaan valvovalle viranomaiselle.

- Toiminnassa noudatetaan erityistä varovaisuutta, jotta öljyä ei pääse maaperään.
- Vuotojen ehkäisemiseksi käytetään ehjiä ja mahdollisimman nykyaikaisia koneita.
- Työkoneet tankataan tukitoiminta alueella. Murskia tankataan alueella käyvästä
säiliöautosta.
- Jos alueella on tarve varastoida polttoainetta. Varastosäiliö on kaksoisvaipallinen.
Säiliö sijoitetaan tukitoimintojen alueelle. Tankkauslaitteissa on sulkuventtiili ja
ylitäytönesto.
- Poltto- ja voiteluaineiden varastoinnissa noudatetaan ympäristöluvassa annettuja
ehtoja.
- Alueelle varataan riittävästi imeytysmateriaalia ja öljynkeräysvälineitä vuotova-
hinkojen varalle.
- Alueella on alkusammutuskalusto.
- Alueen yli kolme metriä korkeat jyrkät reunat aidataan lopputilanteessa kiinteällä
aidalla. Työn aikana syntyvistä jyrkistä reunoista varoitetaan työnaikaisilla lippu-
siimoilla, maa- tai kivivalleilla tai aidalla siten, ettei jyrkänteen reunalle voi päätyä
tahattomasti. Putoamisvaarasta, työmaa-alueesta ja louhinnasta varoitetaan kylteil-
lä.

Poikkeustilanteissa koneet- ja laitteet pysäytetään ja mahdollinen vika tai häiriö korja-
taan. Onnettomuuksista tehdään välittömästi ilmoitus Jyväskylän kaupungin pelastus-
ja ympäristönsuojeluviranomaiselle. Merkittävissä tapauksissa ilmoitetaan myös ELY-
keskuksen viranomaiselle. Tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään välittömästi mahdol-
lisen vahingon aiheuttamien haittojen leviämisen estämiseksi. Poikkeustilanteista il-
moittamisen vastuu on luvan hakijan nimeämällä vastuuhenkilöllä.

HAKEMUS TOIMINNAN ALOITTAMISEKSI MUUTOKSENHAUSTA HUOLIMATTA

Paanasen Sora ja Kaivu Oy hakee maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain 199
§:n mukaista lupaa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta, koska alueella on jo
tällä hetkellä louhostoimintaa, jolla on voimassa olevat maa-aines- ja ympäristölupa, ja
tuleva toiminta on nykyisten lupien kaltaista. Luvan hakija sitoutuu asettamaan maa-
aineslain mukaisen ja luvan myöntäjän määrittelemän vakuuden ennen toiminnan
aloittamista.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on kuulutettu ja se on ollut sähköisenä nähtävillä Jyväskylän kaupungin
verkkosivuilla 2.10.-7.11.2025. Asianosaisille on lähetetty 1.10.2025 kirjeitse erityis-
tiedoksianto hakemuksesta.

Lausunnot

Toimintaa koskien on pyydetty lausunto ympäristönsuojelulain 42 §:n kohdan 2 perusteella Jyväskylän kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta (ympäristöterveyslautakunta).

Ympäristöterveystarkastaja toteaa ympäristöterveyslautakunnan valtuuttamana antamassaan lausunnossa 28.10.2025 seuraavaa:

- Alueella harjoitettavista toiminnoista oheistoimintoihin ei saa aiheutua terveyshaittaa elinympäristöön.
- Melutason tulee alittaa valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaiset ohjearvot. Sen lisäksi tulee huomioida, että melutason asuinrakennusten ja julkisten rakennusten sisätiloissa tulee alittaa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 545/2015 mukaiset melun toimenpideraja-arvot (päiväajan, klo 7–22, keskiäänitaso asuin- ja oleskeluhuoneissa LAeq 35 dB).
- Meluselvitys on teetetty. Jos toimintaan liittyviä meluvalituksia on tullut aikaisemmin tai tulee tulevaisuudessa, on melun torjuntatoimenpiteiden riittävyys varmistettava melumittauksin lähimmiltä kiinteistöiltä. Jolloin mittauspisteet tulee valita siten, että tulokset kuvaavat asukkaisiin kohdistuvaa tyypillistä melualtistusta ja antavat riittävän luotettavan ja edustavan kuvan melun alueellisesta ja ajallisesta vaihtelusta sekä melun aiheuttajasta. Mittauksissa huomioidaan myös melun mahdollinen impulssimaisuus.
- Toiminnasta aiheutuvan tärinän vaikutuksien seurannan osalta tulee olla suunnitelma ja tarvittaessa häiriintyviin kohteisiin tehdä tärinämittauksia. Huomioidaan myös junaradan läheisyys. Tarvittaessa tulee harkita pitääkö myös Väylävirastolta pyytää lausuntoa tärinän aiheuttamien mahdollisten riskien kartoittamisen ja tunnistamisen osalta kohdistuen lähellä olevaan junarataan.
- Hakemuksessa on mainittu, että pölynsidonta vedeksi otetaan rintauksen juureen kertyvää pintavettä. Samalla on todettu, että veden saatavuus vaihtelee. Pölyn leviämisen estämistä varten kasteluun otettavan pintaveden saatavuuden vaihtelu ei saa vaikuttaa tehtävään pölynsidontaan. Tarvittaessa pölynsidontaan tulee käyttää muita tapoja tai tarvittaessa kasteluvesi täytyy järjestää alueelle.
- Liikenteen aiheuttamia pölyhaittoja tulee myös torjua.
- Työmaapäiväkirjaan tulee velvoittaa kirjaamaan myös päästöihin tehtävät torjuntatoimenpiteet (kuten pöly ja maaperään tapahtuvat mahdolliset öljyvahingot tms.)
- Tukitoiminta-alueella tulee olla helposti saatavilla ja riittävästi öljynimeytysaineita ja muuta vahingontorjuntakalustoa.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemusta koskien ei jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Tarkastukset

Alueella on tehty viimeisin maa-aineslupaan liittyvä valvontakäynti 17.9.2025, jolloin keskusteltiin myös tulevasta yhteisluvasta. Alue on valmistelijalle tuttu eikä erillistä tarkastuskäyntiä yhteislupahakemuksen vuoksi ole katsottu tarpeelliseksi.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijan edustaja totesi 21.11.2025, ettei hakijalla ole huomautettavaa hakemuksesta annettuun lausuntoon.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAN RATKAISU

Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta myöntää Paanasen Sora ja Kaivu Oy:lle ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan kivenlouhintaan, murskaukseen ja pilaantumattomien maa-ainesten vastaanottamiseen maisemointia varten sekä maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan kalliokiviaineksen ottamiseen Jyväskylän Korpilahdella Korpilahden kylän tilalle Kaakonmäki (179-430-67-0) ja vuokralle tilasta Hakanen (179-430-8-108).

Rakennus- ja ympäristölautakunta myöntää samalla luvan aloittaa toiminta ennen päätöksen lainvoimaisuutta. Tämä lupa kumoaa lainvoimaistuuksaan alueen nykyisen maa-ainesluvan (2016-1) ja ympäristöluvan (2012-1).

Kivenlouhinnassa ja murskaustoiminnassa on noudatettava valtioneuvoston asetusta kivenlouhimien, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamien ympäristönsuojelusta (800/2010). Asetus säättää toimintojen vähimmäisvaatimukset silloin, kun toimintaan on oltava ympäristölupa. Edellä mainitun lisäksi on noudatettava hakemusta ja tämän päätöksen lupamääräyksiä.

Maa-ainesluvan määräykset

1. Alin ottotaso on ottamissuunnitelman mukaisesti N2000 +119,0 m ja otettavan aineksen määrä enintään 101 500 m³ltr. (MAL 11 §)
2. Valvonnan helpottamiseksi on alueella oltava riittävästi alinta ottotasoa osoittavia, selvästi näkyviä korkeusmerkkejä. Louhinta-alueen rajat on merkittävä selvästi maastoon ja louhinta-alueen rajalle on asennettava kulkemisen estävä ja kestävä aita tai vastaava kiinteä este sekä varoituskyltit ilmoittamaan ottoalueesta ja louhinnasta. Aidat ja muut merkinnät on pidettävä jatkuvasti kunnossa. (MAL 11 §, VNA 926/2005 7 §)
3. Ottamisalueella on oltava ajantasainen selkeä taulu, josta ilmenee ainakin louhoksen toimijan yhteystiedot, yhteyshenkilö, lupatiedot ja toiminta-ajat. Ulkopuolisten pääsy alueelle on estettävä. (VNA 926/2005 7 §, VNA 800/2010 12 §)
4. Louhoksen pohjalle kertyvät mahdolliset kuivatusvedet tulee johtaa siten, ettei niistä aiheudu vettymishaittaa naapurikiinteistöille. Vesi ei saa lammikoitua louhoksen pohjalle. (MAL 11 §)
5. Maisemointia tulee tehdä vaiheittain ottamisen edetessä. Orgaaninen pintamaa ja alueelle tuotu maa-aines tulee käyttää ottamisalueen laidoilla uuden biologisesti aktiivisen aluskasvillisuuden ja puuston kasvualustan aikaansaamiseksi. Alueelle tulee tehdä istutuksia, mikäli alue maisemoidaan takaisin metsämaaksi ja puusto ei lähde luontaisesti uudistumaan. Maisemointitilannetta ja tarvetta tulee tarkastella viimeistään kaksi vuotta ennen lupakauden päättymistä yhdessä valvontaviranomaisen kanssa. (MAL 11 §)
6. Lupa-ajan päättyessä tai toimintaa aikaisemmin lopetettaessa, on luvanhaltijan pyydettävä valvontaviranomaista suorittamaan alueella lopputarkastus, jossa tar-

kastetaan jälkihoidon ja muiden lupaan liittyvien toimenpiteiden toteutuminen. (VNA 926/2005 7 §)

Ympäristöluvan määräykset

7. Murskaamo saa toimia arkisin (ma-pe) klo 7.00-22.00. Räjähdyksiä ja rikotusta saa tehdä arkisin klo 8.00-18.00 sekä poraamista klo 7.00-21.00. Arkipyhänä edellä mainittuja työmenetelmiä ei sallita. Kuormaamista ja kuljetuksia voidaan tehdä arkisin klo 6.00-22.00 ja lauantaisin klo 7.00-18.00. (VNA 800/2010 8 §, YSL 52 §, NaapL 17§)
8. Kallionlouhinnasta ja murskaustoiminnasta liikenne mukaan lukien aiheutuva melu ei saa ylittää asuntojen piha-alueilla päivällä klo 7.00-22.00 melun keskiäänitasoa 55 dB(A). Räjähdyksistä vastaavan tulee tarvittaessa tehdä riskianalyysi tärinävaikutuksista lähirakennuksiin, ratatunneliin sekä mitata tärinöitä. (YSL 52 §, NaapL 17 § ja VNA 800/2010 7 §)
9. Mikäli toiminnasta aiheutuvan melun arvioidaan olevan haitallisella tasolla, on toiminnanharjoittajan mitattava melutaso. Mittaukset on teetettävä ulkopuolisella asiantuntijalla ja ne on suoritettava ympäristöministeriön ohjeen ”Ympäristömelun mittaaminen 1/1995” mukaisesti murskaamon ollessa normaalissa toiminnassa. Mittaustulokset ja -raportti on toimitettava Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle kuukauden kuluessa mittausten suorittamisesta. Mikäli melutasojen ohjearvot ylittyvät, on toiminnanharjoittajan ryhdyttävä välittömiin toimenpiteisiin toiminnasta aiheutuvan melutason alentamiseksi ja esitettävä raportissa toimenpiteet, joilla melutasojen ohjearvot alitetaan lähimmissä altistuvissa kohteissa. (YSL 6, 52, 54 §, NaapL 17 §)
10. Louhinnasta ja murskauksesta syntyvää pölyä tulee torjua käyttämällä pölynsidontalaitteistolla varustettuja poravaunuja ja muuta pölyn syntymisen ja leviämisen estävää tekniikkaa. Kerätyn porauspölyn leviäminen ympäristöön on estettävä. Toiminta-alueelle johtavaa tietä ja sen liikennealueita tulee hoitaa niin, että pölyäminen jää mahdollisimman vähäiseksi. Tiealueiden hoitotoimenpiteet tulee kirjata ylös ja ilmoittaa valvojalle niitä kysyessä. Jos pölyämistä ei saada hallintaan, tulee toiminta keskeyttää, kunnes tilanne korjaantuu. (YSL 52 §, VNA 800/2010 4 §)
11. Pilaantumattomia ylijäämämaita voidaan ottaa alueelle maisemointia varten. Vastaanotettava kokonaismäärä on enintään 10 000 m³itd (noin 14 500 t). Maa-aineksen tulee olla laadultaan soveliaista käytettäväksi luiskien loiventamiseen ja kasvupohjana kasvillisuuden mahdollistamiseen. Paikoissa, joissa rintaukset luiskataan, luiskat on rakennettava 1:2 tai loivemmaksi. (YSL 58, VNA 713/2014 16 §, VNA 179/2012 liite 4)
12. Ylijäämämaista on oltava kuormakirjat tai muu vastaava kirjanpito, josta ilmenee alueelle tuodun maa-aineksen määrä ja mahdollisesti tutkittujen maa-ainesten tutkimustulokset. Mikäli kuormien seassa tuodaan alueelle kuulumatonta jätettä, on se viipymättä toimitettava asianmukaiseen paikkaan tai jäte on palautettava sen haltijalle. Maa-aineksen mukana mahdollisesti tulleet pienet jätekappaleet on siivottava maa-aineksesta erilleen ja toimitettava asianmukaiseen jätehuoltoon. (YSL 7, 16-17, 52 §, JL 12-13, 72 §)

13. Ylijäämä- ja pintamailla tehtävien luiskien rakenteita on seurattava ja tarkkailtava säännöllisesti. Myös näistä paikoista ympäristöön johtuvien vesien määrää ja laatua on seurattava. Tarvittaessa on ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin. (YSL 14, 62 §, VNA 713/2014 16 §)
14. Alueella käytettävien polttoainesäiliöiden tulee olla kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi valuma-altaallisia säiliöitä ja niiden on kestävä mekaanista ja kemiallista rasitusta. Säiliöiden on oltava lukittavissa ja niiden tulee olla varustettu lapon- sekä ylitäytönestolla. (VNA 800/2010 9 §, YSL 52 §)
15. Öljyvahinkojen varalta alueelle varataan imeytysainetta. Mahdollisesta öljyonnettomuudesta on ilmoitettava Keski-Suomen pelastuslaitokselle ja luvan valvojalle. Öljyllä likaantunut maa ja imeytysaine sekä muut öljyiset jätteet toimitetaan vaarallisten jätteiden vastaanottoluvan saaneeseen paikkaan. (YSL 15-17, 52, 58 §)
16. Alueilla, jolla käsitellään tai varastoidaan kemikaaleja tai poltto- tai voiteluaineita tai huolletaan ja tankataan työkoneita tai laitteita, tulee maaperän olla riittävän laajalti nesteitä läpäisemätön ja suojareunoiltaan korotettu. (VNA 800/2010 9 §, YSL 17, 52 §)
17. Alueella ei saa käyttää huonokuntoisia, öljyä vuotavia työkoneita tai kalustoa. Alueella ei saa pestä kalustoa. (YSL 16, 17, 52 §)
18. Toiminnassa syntyvät vaaralliset jätteet on varastoitava tiiviillä alustalla katetussa ja lukitussa tai valvotussa tilassa. Jätteiden laadut tulee ilmetä niiden varastointipakkauksesta. Erilaatuisia vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään. Vaarallisten jätteiden määristä ja niiden eteenpäin toimittamisesta on pidettävä kirjaa. (YSL 52, 58 §, JL 12, 13, 15, 16 §)
19. Hyödyntämiskelpoiset jätteet on lajiteltava erikseen sekä toimitettava ne hyödynnettäväksi asianmukaisiin käsittelypaikkoihin. Alueella ei saa polttaa jätettä. Myös käymäläjätteet on käsiteltävä asianmukaisesti. (YSL 52, 58 §, JL 8, 11, 28, 35 §)
20. Raaka-aineet, tuotteet, voiteluaineet ja jätteet on varastoitava ja käsiteltävä kiinteistöllä niin, ettei niistä aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pölyämistä, terveyshaittaa, maaperän, pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa eikä muutakaan haittaa ympäristölle tai naapureille. (YSL 15, 52, 58 §, JL 13, 28 §)
21. Luvan haltijan on pidettävä käyttöpäiväkirjaa ympäristönsuojelun kannalta merkityksellisistä tapahtumista ja toimenpiteistä. Yhteenveto kunkin vuoden kirjanpidosta on toimitettava Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Kirjanpidon tulee sisältää

- toimintajaksot
- louhitun ja murskatun kiven määrät
- alueelle tuodun maa-aineksen määrä ja laatu
- vuoden aikana toiminnasta syntyvät jätteet, niiden määrä, laatu ja toimituspaikka
- käytettyjen polttoaineiden kulutustiedot

- tiedot vuoden aikana sattuneista häiriötilanteista ja muista poikkeuksellisista tilanteista ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet
- tiedot toiminnasta aiheutuneista valituksista ja niiden seurauksena tehdyistä toimenpiteistä

Tarkkailukertomuksen perusteena olevat asiakirjat on säilytettävä vähintään 6 vuoden ajan. (YSL 6, 62 §, JL 12, 118-120 §)

22. Häiriötilanteista tai muista poikkeavista tapahtumista tai onnettomuuksista, joista voi aiheutua vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle, tulee ilmoittaa välittömästi luvan valvojalle ja ryhtyä heti asianmukaisiin toimiin vahinkojen torjumiseksi tai tapahtuman toistumisen ehkäisemiseksi. (YSL 14, 52, 123, 134)
23. Murskaustoiminnan aloittamisesta tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle aloitus-tarkastuksen tekemistä varten. Toiminnan olennaisesta muuttumisesta, toiminnan lopettamisesta tai toiminnanharjoittajan vaihtumisesta on ilmoitettava viipymättä Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 83, 89 §)
24. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toimialansa parhaan käytettävissä olevan tekniikan kehitymisestä ja varauduttava tällaisten tekniikoiden käyttöönottoon. (YSL 16, 17 §)
25. Luvansaaajan on nimettävä louhoksen ympäristönsuojelusta vastaava hoitaja, jolla on tehtävään riittävä asiantuntemus. Vastaavan hoitajan nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava kirjallisesti luvan valvojalle. (VNA 800/2010 12 §, YSL 52 §)

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Yleisperustelut

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen. Lisäksi alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Maa-aineslain 3 §:n 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Maa-aineksia ei saa myöskään ottaa ilman erityistä syytä vesistön rantavyöhykkeellä.

Maa-aineslain 6 §:n mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- terveyshaittaa;
- merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa;
- maaperän tai pohjaveden pilaantumista;
- erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutus-alueella;
- eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta katsoo, että kun toimintaa harjoitetaan tässä päätöksessä esitetyllä tavalla ja noudatetaan annettuja määräyksiä, toiminta täyttää maa-aineslain, ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Kyseessä on yhteiskäsittelylupa louhintaan ja kivenmurskaukseen avatulla louhinta-alueella sekä muualta tuotavien maa-ainesten hyödyntäminen maisemoinnissa. Toiminnasta, lupamääräykset ja suojaetäisyydet asutukseen huomioiden, ei oletettavasti aiheudu kohtuutonta rasitusta naapureille. Toimintaa ei ole sijoitettu kaavan tai muiden sijoitusmääräysten vastaisesti eikä alueen kaavoitus ole muuttumassa lähitulevaisuudessa. Alueella on jo nyt tehdyn ottamisen seurauksena pitkä pystysuora rinta, jonka maisemointi ja luiskaaminen kokonaan on erittäin hankalaa. Jyrkkää rintausta todennäköisesti jätetään alueelle ja suojataan lopputilanteessa pysyvällä kulkemisen estävällä aidalla. Alueen maankäyttö täsmentyy toiminnan lähestyessä loppuvaihetta. Jyrkkä seinämä ei ole valtavan korkea (enimmillään 20 metriä) eikä juurikaan näy maisemassa sen avautumissuunnan ja ympäristön mäkisyyden vuoksi.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti on ollut tarpeellista antaa määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Tämän vuoksi on lupapäätöksessä annettu määräyksiä, jotka liittyvät ilmansuojeluun, meluntorjuntaan, jätehuoltoon sekä maaperään ja vesistöön mahdollisesti aiheutuvan kuormituksen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon muun muassa toiminnan luonne, ja lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Toimittaessa hakemuksessa esitetyn tekniikan ja käytäntöjen sekä päätöksen lupamääräysten mukaisesti laitoksen toiminnan voidaan arvioida olevan parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja käytännön mukaista.

Yksityiskohtaiset perustelut

Hakemuksessa esitetyn ottotason ei katsota vaarantavan pohjavesiä eikä aiheuttavan haittaa ympäristölle. Ottotaso ja ottoalueen raja-alue ovat hakemuksen mukaisia. (määräys 1)

Alinta ottotasoa tulee pystyä seuraamaan alueella olevista merkinnöistä. Varoitusmerkinnöillä sekä jo ottamisen aikaisella aitaamisella varmistetaan ulkopuolisten liikkujien turvallisuus ja estetään turha alueella kulkeminen. Lopullisesta aidasta tulee tehdä

erityisen kestävä, koska osa rinta-alueista on tarkoitus jättää jyrkiksi toiminnan päätyttyä. (määräys 2)

Infotaulun tarkoituksena on antaa tietoa alueen toiminnasta ulkopuolisille niin louhinta-alueesta kuin murskaustoiminnastakin. Ulkopuolisten pääsy alueelle tulee mahdollisuuksien mukaan estää esimerkiksi puomilla, joka pidetään lukittuna, kun alueella ei ole ottotoimintaa tai murskeen ajoa. (määräys 3).

Kuivatusvedet johdetaan hallitusti alueelta. Louhos tulee pitää kuivana esimerkiksi pohjan sopivalla muotoilulla tai pumpaamalla sinne kertyvä vesi pois. Pölyn sitomiseen tarvittavaa vettä voidaan kuitenkin kerätä siihen suunniteltuun paikkaan. (määräys 4)

Määräykset maisemoinnista on annettu alueen jälkihoidon varmistamiseksi. Maisemointitilannetta voidaan lupakauden lähestyessä loppuaan arvioida esimerkiksi maa-ainesluvan valvontakäynnin yhteydessä. Lopputarkastuksessa hyväksytään maisemointi ja luvan päättymisen. (määräykset 5 ja 6)

Toiminnan vaikutusalueella on vähäisesti vakituista asutusta. Koska etäisyys lähimpään melulle alttiiseen kohteeseen on alle 500 metriä, säätelee louhinta- ja murskaustoiminnan toiminta-aikoja valtioneuvoston asetus 800/2010. Liikenteen osalta toiminta-aika ulottuu myös lauantaille, koska käytettävä tieyhteys ei ole asutukselle erityisen meluisa ja melumallinnuksen perusteella meluvaikutus jää vähäiseksi. Asetuksessa on määrätty myös ulkomelun enimmäistasot ja ne tulee mitata, jos niiden on syytä epäillä ylittävän esimerkiksi valitusten perusteella. Tärinän osalta riskianalyysi kuuluu räjäytystöistä vastaavalle. (määräykset 7, 8 ja 9)

Ilman pilaantumisen ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi on huolehdittava siitä, että louhinnasta, työmaaliikenteestä ja muista oheistoiminnoista aiheutuvat pölypäästöt pidetään mahdollisimman vähäisinä. Louhoksen liikennealueita tulee kastella, jos niistä aiheutuu haitallista pölyämistä. Hakemuksessa ei ole esitetty selkeää vedenottopaikkaa murskauslaitoksen pölyntorjuntalaitteistoa varten. Vesi tulee tarvittaessa tuoda esimerkiksi säiliöautolla tai traktorilla. Luvan valvoja voi pölyämisen vuoksi keskeyttää toiminnan, kunnes pölyämisen estävä tekniikka saadaan kuntoon tai sääolosuhteet muuttuvat. (määräys 10)

Alueelle vastaanotettavan maa-aineksen tulee olla pilaantumaton maa- ja kiviainesta (jätekoodi 17 05 04), joiden haitta-ainepitoisuudet ovat alle valtioneuvoston asetuksessa (214/2007) maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annettujen alempien ohjeiden. Maamassojen läjitys ja luiskaukset on tehtävä siten, että mahdolliset vaara- ja vahinkotilanteet, kuten reunapenkereiden sortumat, voidaan välttää jo ennakolta. Määräyksessä on rajattu toiminta lupahakemuksessa esitetyn mukaiseksi. (määräys 11)

Kirjanpidon avulla voidaan seurata alueelle tuotavien maa- ja kiviainesten määrää ja alkuperää. Kuormien tarkkailulla varmistutaan siitä, ettei alueelle tuoda rakenteiden kannalta tai muutoin sopimatonta maa-ainesta. Alueelle soveltumaton jäte voidaan käsitellä asianmukaisesti ympäristöluvan jätteiden käsittelyyn omaavassa käsittelypaikassa. Jätekippeiden siivoamisella estetään roskaantumista. (määräys 12)

Ylijäämämaa-aineksilla muotoiltavissa luiskissa voi tapahtua esimerkiksi liukumia tai sortumia. Alueella muodostuvien vesien tilaa seuraamalla voidaan nopeasti puuttua ongelmakohtiin ja ennaltaehkäistä niistä mahdollisesti aiheutuvia vahinkoja. Esimerkiksi lasketusaltaalla voidaan vähentää ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä rautasakasta aiheutuvaa esteettistä haittaa, jos täyttöaluetta ympäröivillä veden kulkureiteillä sellaista ilmenee. (määräys 13)

Maaperän, pohjaveden ja vesistöjen pilaantumisen ehkäisemiseksi on annettu määräyksiä polttoaineiden varastoinnista ja käsittelystä, työkoneiden pesusta ja huollosta, jätehuollosta ja onnettomuuksiin varautumisesta. Nesteitä läpäisemättömän tiiviin pinnan voi toteuttaa väliaikaisesti esimerkiksi reunoiltaan korotetulla muovikalvolla, jonka päällä on rikkoutumisen estävä maakerros. Maaperän suojaukseen vaadittava tiivis kalvo voi olla esimerkiksi 2 mm paksu HDPE-muovi tai vastaava. Kalvon päälle tulevan maakerroksen tulee olla 20-30 cm paksu. (määräykset 14-17)

Vaaralliset jätteet on merkittävä jätelain 16 §:n mukaisesti. Siirtoasiakirjoja edellytetään jätelain 121 §:n perusteella turvallisen vaarallisten jätteiden edelleen toimittamiseksi. (määräys 18)

Syntyvä jäte on ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään, jos se on teknisesti mahdollista ja siitä ei aiheudu kohtuuttomia lisäkustannuksia verrattuna muulla tavoin järjestettyyn jätehuoltoon. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava jätehuollon ja muun toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (määräykset 19 ja 20)

Määräykset tarkkailusta, kirjanpidosta ja raportoinnista on annettu lupaehtojen tiedonkulun varmistamiseksi ja valvontaa varten. Tarkkailua ja raportointia koskevilla lupamääräyksillä pyritään siihen, että toiminnanharjoittaja ja valvoja ovat selvillä laitoksen toiminnasta ja sen aiheuttamista terveys- ja ympäristövaikutuksista. (määräys 21)

Määräyksellä varmistetaan tiedonkulku viranomaisille tilanteissa, joissa ympäristölle on aiheutunut tai saattaa aiheutua poikkeuksellisen suurta haittaa. (määräys 22)

Aloitustarkastus on osa toiminnan valvontaa. Toiminnasta mahdollisesti aiheutuneiden ympäristöhaittojen poistamiseksi ympäristöluvan haltijan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle toiminnan pysyvästä tai pitkäaikaisesta keskeyttämisestä sekä toiminnan kannalta olennaisista muutoksista sekä esitettävä suunnitelma todettujen ympäristöhaittojen poistamiseksi. (määräys 23)

Ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaan ympäristön pilaamisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Toiminnan ja ympäristön kannalta paras käyttökelpoinen tekniikka kehittyy vähitellen. Toiminnanharjoittajan on varauduttava uuden tekniikan käyttöönottoon, mikäli päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia. (määräys 24)

Vastuuhenkilön nimeämisellä varmistetaan louhoksen ja läjitysalueen asianmukainen hoito ja kunnossapito. Vastuuhenkilön on tunnettava laitoksen toiminnot, laitosta koskeva ympäristölainsäädäntö ja määräykset. Vastuuhenkilön on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä sekä ympäristöhaittojen poistamisesta. (määräys 25)

VASTAUS HAKEMUKSESTA ESITETTYYN LAUSUNTOON

Jyväskylän kaupungin terveydensuojeluviranomaisen lausuntoon viitaten todetaan, että melutasot häiriölle alttiissa kohteissa eivät saa Muraus-asetuksen 800/2010 mukaisesti ylittää valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaisia ulkomelun ohjearvoja. Siitä on myös erikseen mainittu lupamääräyksessä 8. Sisätiloihin ulottuvaan meluun ei maa-aines- ja ympäristönsuojelulakiin perustuvassa yhteisluvassa voida suoraan ottaa kantaa. Melun mahdollisesti häiritessä lähiasukkaita on melua mitattava lupamääräyksen 9 mukaisesti. Räjähdyksen värähtelyvaikutukset on huomioitu lupamääräyksessä 8. Pölyntorjunnasta murskaustoiminnassa ja liikennealueilla on määrätty lupamääräyksessä 10. Kirjanpitoa koskevassa lupamääräyksessä 21 on edellytetty myös päästöihin liittyvien toimenpiteiden raportointia. Öljyvahinkoihin on varauduttava lupamääräyksen 15 mukaisesti.

LUVAN VOIMASSAOLO JA PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätös on voimassa 10 vuotta sen lainvoimaiseksi tulopäivästä lukien. Mikäli toiminnassa tapahtuu olennainen muutos (YSL 29 §), on siihen haettava lupa.

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava. (YSL 70 §)

Ympäristönsuojelulain 198 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaan toimintaa ei saa aloittaa tai muuttaa ennen kuin siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaan lupaviranomainen voi kuitenkin luvan hakijan pyynnöstä perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen.

Paanasen Sora ja Kaivu Oy on esittänyt hakemuksessaan ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaisen pyynnön toiminnan aloittamiseksi mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Rakennus- ja ympäristölautakunta katsoo, että alue on jo nykyisellään selkeästi louhintakäytössä. Nyt luvittava kalliokivenotto on jatkoa nykyiselle louhintarintaukselle ja laajennusalue on esitetty jo aikaisemmissa lupahakemuksissa. Louhinta ja murskaus tapahtuu lyhyissä jaksoissa eikä ole jatkuvaa. Toiminnan jatkaminen tämän luvan mukaisena ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Toiminnalta vaaditaan ympäristönsuojelulain 199 §:n mukainen hakijan esittämä 10 000 euron vakuus ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vakuus on asetettava Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen eduksi ennen toiminnan aloittamista ja vakuuden on oltava voimassa luvan lainvoimaiseksi tulon saakka.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-aineslaki (MAL 555/1981) 3, 6, 11-12, 21 §

Ympäristönsuojelulaki (YSL 527/2014) 6-7, 14-17, 27, 29, 34, 39-40, 42-44, 47a, 48-49, 52, 54, 58-60, 62, 70, 83-85, 87, 89-90, 190-191, 198-199 205 §

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (YSA 713/2014) 2-4, 12-16 §

Jätelaki (JL 646/2011) 8, 11-13, 15-16, 28, 118-120 §
 Laki eräistä naapuruussuhteista (NaapL 26/1920) 17 §
 Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (VNA 926/2005) 7 §
 Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)
 Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (VNA 800/2010)

VAKUUS

Hakijan tulee toimittaa ennen ottamistoiminnan aloittamista 37 800 euron (6 000 €/ha x 6,3 ha) suuruinen maa-aineslain 12 §:n tarkoittama hyväksyttävä vakuus lupamääräysten ja maisemointivelvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi sekä ympäristönsuojelulain 59 §:n mukaisesti asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi. Vakuuden tulee olla voimassa siihen saakka, kunnes kaikki luvan tai sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on lopputarkastuksessa hyväksytty, kuitenkin vähintään 24 kuukautta ottamisluvan päättymisen jälkeen. Vakuuden arvoa voidaan tarkistaa luvan voimassaoloaikana. (MAL 12 §, YSL 59-60 §)

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisen yhteisluvan käsittelystä viranomaisessa peritään maksu (MAL 23 §). Maksu perustuu rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksessaan 10.12.2024 vahvistamaan maa-ainestaksaan (§ 50) ja ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan (§ 49).

Tämän yhteislupapäätöksen käsittelymaksu on 3 943 euroa (16,1 € x 101 500 m³/1000 m³ + 3657 €/2 + 480 €). Yhteislupamaksuun sisältyy ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaista oikeutta aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta koskevan asian ja vakuuden käsittelystä pääasian yhteydessä perittävä 480 euron lisämaksu.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Ote päätöksestä

Paanasen Sora ja Kaivu Oy

Jäljennös päätöksestä

Keski-Suomen ELY-keskus, PL 250, 40101 Jyväskylä
 Ympäristöterveyslautakunta, PL 233, 40101 Jyväskylä

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset, joille on erikseen annettu tieto lupahakemuksesta.

Päätöksen antamisesta kuulutetaan ympäristönsuojelulain 85 §:n mukaisessa järjestyksessä Jyväskylän kaupungin verkkosivuilla 22.12.2025.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitus osoitetaan suoraan hallinto-oikeudelle. Valitusaika päättyy 28.1.2026. Valitusosoitus on liitteenä.

LIITTEET

Valitusosoitus